

NAŘÍZENÍ č. 1/2009

Krajské veterinární správy pro Plzeňský kraj

č.j. KVSP/VET/765/2009

Krajská veterinární správa pro Plzeňský kraj, Družstevní 13, 301 00 Plzeň, IČ:65392213 (dále také jen „KVSP“), jako věcně a místně příslušný orgán státní správy ve věcech veterinární péče ve smyslu § 47 odst. 1 písm. b) zákona č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „veterinární zákon“), **nařizuje** podle § 49 odst. 1 písm. c), § 54 odst. 1 odst. 2 písm. a) a odst. 3 a § 76 odst. 3 veterinárního zákona t a t o

mimořádná veterinární opatření

při výskytu a k zamezení šíření nebezpečné nákazy-varroózy včel

čl. 1

Úvodní ustanovení

- 1) Mimořádná veterinární opatření se nařizují k ochraně chovů včel na území Plzeňského kraje. Vyšetřením zimní měli byla ve včelstvech u chovatelů majících svá stanoviště na území Plzeňského kraje zjištěna a laboratorně prokázána nebezpečná nákaza – varroáza včel.
- 2) Varroáza včel je podle § 10 odst. 2 veterinárního zákona nebezpečná nákaza, kterou způsobuje roztoč *Varroa destructor*.
- 3) Vzhledem k počtu a rozmístění ohnisk ve všech okresech Plzeňského kraje a rozsahu ochranných pásem se pro celé území Plzeňského kraje stanovuje jednotná nálezová situace a toto území se posuzuje jako **plošně zamořené varroázou včel**.

čl. 2

Vymezení pojmů

Podle tohoto nařízení se rozumí:

- a) ohniskem nákazy – stanoviště včelstev, na němž byla zjištěna varroáza a to při nálezů více jak tří roztočů *Varroa destructor* v průměru na jedno včelstvo,
- b) ochranným pásmem – území v okruhu 5 km od ohniska nákazy,
- c) směsným vzorkem – veškerá měl nebo spad odebraný ze všech úlů jednoho stanoviště včelstev,
- d) ošetřením (léčebným, diagnostickým) je aplikace určeného přípravku v souladu s návodem na jeho použití.

čl. 3

Ochranná a zdořávací opatření

1) Jarní období 2009

- a) Předjarní ošetření včelstev provedou chovatelé včel celoplošně na území ZO ČSV nebo okresu tehdy, pokud by tam došlo k hromadným úhynům včelstev na varroázu.

- b) Na ostatním území se vyhodnotí extenzita varroázy podle procenta stanovišť bez nálezů roztočů při vyšetření zimní měli. V základních organizacích, v nichž procento stanovišť bez nálezů roztočů ve vzorcích zimní měli nedosáhlo 25%, se předjarní ošetření provede rovněž plošně, tzn. u všech včelstev v ZO ČSV včetně včelstev chovatelů včel, kteří nejsou organizováni.
- c) V základních organizacích s podílem stanovišť bez nálezů roztočů vyšším než 25% se předjarní ošetření provede u včelstev na stanovištích, kde byla prokázána intenzita zamoření při laboratorním vyšetření zimní měli více jak 3 samičky roztoče *Varroa destructor* v průměru na jedno včelstvo.
- d) I přes zlepšení situace ve výskytu varroázy **se doporučuje** i v letošním roce provést toto předjarní ošetření včelstev i na stanovištích s nálezem nižším než jsou 3 samičky roztoče *Varroa destructor* v průměru na 1 včelstvo. Cílem je udržet dobrou nálezovou situaci ve výskytu varroázy.
- e) Předjarním ošetřením se rozumí nátěr zavíčkováného plodu vodní emulzí přípravku M-1 AER, spojený s fumigací přípravkem VARIDOL FUM. Toto ošetření musí být provedeno nejpozději do 15.04.2009. Nátěr plodu nahrazuje jeho vyřezání nebo rozdrásání. Pro jarní ošetření nelze použít přípravky řady GABON.

2) Letní období 2009:

- a) Chovatelé včel jsou povinni trvale sledovat zdravotní stav včelstev. Sledování přirozeného spadu roztočů v období od července do září signalizuje nejlépe vývoj a případné přemnožení jejich populace ve včelstvu. Nedílnou součástí kontroly zdravotního stavu včelstev v tomto období je i zjišťování napadení trubčího plodu tímto parazitem.
- b) Letní ošetření včelstev přípravkem GABON PA92 provedou ti chovatelé včel, jejichž stanoviště se nacházejí na území, kde při vyšetření zimní měli (únor 2009) mělo více jak 25 % stanovišť průměrný

- nález více než 3 samičky roztoče *Varroa destructor* v průměru na jedno včelstvo, kde byla diagnostikována vysoká invadovanost trubčích plodu a kde byl průměrný přirozený letní spad roztočů vyšší než 5 samiček denně na jedno včelstvo či je signalizován vyšší stupeň zamoření varroázou prohlídkou včelstev.
- c) V případě signalizace vyššího stupně zamoření varroázou během letního období se ošetření přípravkem GABON PA92 provede plošně na území celé základní organizace.
 - d) Přípravek GABON PA92 je možné použít až po posledním odběru medu a sejmutí medníků a jeho aplikaci je nutné provést bez zbytečného odkladu.
 - e) Při nižším zamoření varroázou použijí chovatelé včel v letním období přípravek FORMIDOL – odparné desky s kyselinou mravenčí. Je vhodné a doporučuje se aplikovat tento přípravek již během pozdního jara a po celé léto, pokud teploty dosahují v průběhu dne alespoň 20 °C. Páry kyseliny mravenčí pronikají víčky do plodových buněk a ničí zejména vývojová stadia roztoče *Varroa destructor*. Použití Formidolu je vhodné zvláště v chovech s výskytem nosematózy nebo zvápenatělého plodu. Páry kyseliny mravenčí napadený plod usmrcují, nutí včelstva k odvíčkování buněk a k odstranění nemocných kulek dříve, než se stanou infekčními.
- 3) Období podzimu a zimy 2009
- a) U všech včelstev musí chovatelé do 30.09.2009 vložit na dna úlů podložky, které celé dno pokryjí. Podložky se vždy po ukončení diagnostického odběru spadu nebo po ukončení léčby (ošetření) řádně ometou, očistí a vrátí zpět na dno úlu. Po posledním ošetření v tomto období musí být podložky řádně očištěny až po uplynutí 7 dnů.
 - b) V období od 10. října do 31. prosince 2009 provedou chovatelé včel trojí ošetření všech včelstev přípravkem VARIDOL (FUM, AER). Ošetření se provede fumigací nebo aerosolem dle návodu stanoveného výrobcem léčebného přípravku. Doporučené intervaly mezi jednotlivými ošetřeními jsou 14 – 21 dní. Při druhém a třetím ošetření nesmí být ve včelstvech zavíčkovaný včelí plod. Pokud tam plod je, odstraní se vyřezáním nebo rozdrásáním tak, aby přítomní roztoči byli zpřístupněni účinným látkám z použitých přípravků. Poslední ošetření je vhodné provést aerosolem přípravkem M-1AER a to i v prosinci, kdy jsou včelstva s největší pravděpodobností bez plodu. Při použití acetonu lze aerosol aplikovat do teploty minus 5 °C..
 - c) Po provedené podzimní léčbě musí chovatelé zajistit povinné vyšetření zimní měli. Směsné vzorky měli odeberou nejpozději do 15.02.2010 a odevzdají zdravotnímu referentovi územně příslušné ZO ČSV. Mezi očištěním podložek po posledním ošetření a odběrem směsných vzorků měli určených k vyšetření na varroázu musí být zachován interval 30 dnů.
- d) Pokud nebyl splněn rozsah nařízených opatření pro období podzimu a zimy 2009 nebo při zjištění opakujících se vysokých počtech spadlých roztočů po provedené léčbě, je možné do 15.01.2010 provést další zimní léčebné ošetření aerosolem nebo fumigací s přihlédnutím k denním teplotám.
 - e) V okresech s výskytem ohnisek moru včelího plodu a navazujících ochranných pásmech, stanoví příslušný inspektorát KVSP časový harmonogram a způsob odběru vzorků měli k vyšetření na varroázu a na mor včelího plodu.
- 4) Jarní období 2010
- Ošetření včelstev v tomto období provedou chovatelé včel způsobem uvedeným v odstavci 1 tohoto článku nejpozději do 15.04.2010.
- 5) Ošetření včelstev se smí provádět pouze přípravky zaregistrovanými v České republice. Jejich použití mimo období stanovená tímto nařízením je zakázáno. Volně prodejné je pouze přípravek FORMIDOL, obsahující kyselinu mravenčí.
 - 6) Základní organizace ČSV bez zbytečného odkladu nahlásí Krajské veterinární správě pro Plzeňský kraj majitele a počty včelstev, jejichž stanoviště jsou v obvodu jejich základní organizace a u nichž nebylo provedeno ošetření včelstev nebo vyšetření zimní měli dle tohoto nařízení.
 - 7) Při úhynu nebo likvidaci včelstva z důvodu varroázy je chovatel povinen:
 - a) úl ihned uzavřít tak, aby se zabránilo vnikání včel,
 - b) všechny pláсты včetně plodových se vyvaří na vosk,
 - c) prázdný úl a použitelné rámy se řádně mechanicky očistí a dezinfikují horkým 3% louhem sodným nebo vyžehnutím. Použitelné jsou až po uplynutí 10 dnů a opláchnutí pitnou vodou.
 - 8) Neobsazené úly i další chovná zařízení musí být zbaveny včelího díla a celoročně zajištěny proti možnému vnikání včel.
 - 9) **Pozorovací doba trvá 12 měsíců** od nařízení těchto mimořádných veterinárních opatření. Nákaza se prohlásí za zdolanou, jestliže se ve

směsném vzorku zimní měli odebraném následujícího roku v ohnisku nezjistí původce této nákazy.

čl. 4

Přemísťování včelstev

- 1) V souladu s ustanovením § 134 odst. 1 vyhlášky MZe č. 299/2003 Sb., o opatřeních pro předcházení a zdolávání nákaz a nemocí přenosných ze zvířat na člověka, v platném znění, může být **trvalé** přemístění včelstev povoleno jen do oblasti se stejnou nebo horší nakažovou situací. Přesunuta mohou být pouze včelstva vyšetřená na varroázu a léčebně ošetřená na základě stanovených ochranných a zdolávacích opatření a v souladu s nimi. V rámci Plzeňského kraje jsou trvalé přesuny vázány na souhlas KVS pro Plzeňský kraj, který vydá její územní pracoviště dle místa původu včelstev. Mimo území kraje lze trvalý přesun včelstev uskutečnit na základě předchozího souhlasu územně příslušné KVS dle stanoviště nabyvatele a přemísťovaná včelstva musí být doprovázena veterinárním osvědčením vystaveným veterinárním inspektorem KVSP dle místa původu včelstev.
- 2) Přesun včelstev **kočováním** lze uskutečnit na základě povolení KVS pro Plzeňský kraj v rámci okresů tohoto kraje a při splnění následujících **podmínek**:
 - a) obecně do oblasti o stejné nakažové situaci, přičemž za horší nakažovou situaci se považují oblasti (ohniska a jejich ochranná pásma, event. vyhlášené úseky hraničních pásem) s potvrzeným výskytem rezistentních roztočů a to bez ohledu na intenzitu a extenzitu zamoření,
 - b) byla-li všechna včelstva na trvalém stanovišti vyšetřena laboratorně na varroázu a dále laboratorně na mor včelího plodu a to s negativním výsledkem,
 - c) přesun kočováním je možné uskutečnit, byla-li včelstva vyšetřena a léčebně ošetřena ve vztahu k varroáze, přičemž ve směsném vzorku měli nebyli zjištěni více než 3 roztoči v průměru na jedno včelstvo. V jednotlivých případech může být přesun povolen, i když počet roztočů přesahuje tuto hranici a chovatel prokáže, že všechna včelstva na stanovišti byla ošetřena v předjaří dle čl. 3 odst. 1 tohoto nařízení,
 - d) kočující včelstva musí být po každém návratu po 01.06.2009 z kočovného stanoviště (na trvalém stanovišti nebo na dalším kočovném stanovišti) preventivně přeléčena a to FORMIDOLEM (pokud se návrat uskuteční před posledním vytočením medu) nebo GABONEM PA92 (pokud se návrat uskuteční po posledním vytočení medu). V oblastech se zjištěnou rezistencí roztoče Varroa destructor vůči léčivům se v případě silného napadení provede ošetření FORMIDOLEM opakovaně.

čl. 5

Ošetřování včelstev v ekologickém zemědělství

- 1) Do výskytu tří roztočů včetně v průměru na jedno včelstvo v rozboru zimní měli a do výskytu tří roztočů včetně v denním spadu za období 15.07. – 15.09.2009 nemusí ekologický chovatel včel používat žádná léčiva
- 2) Včelstva na stanovišti, u nichž v rozboru zimní měli byli zjištěni více než 3 roztoči v průměru na jedno včelstvo je nutné ošetřit přípravkem FORMIDOL (účinná látka kyselina mravenčí) případně jinými přípravky s obsahem látek v přírodě se vyskytujících (např. kyselina šřavelová, mléčná, thymol apod.), pokud jejich použití bude v ČR schváleno.
- 3) V době od 15.07. do 15.09.2009 sleduje chovatel u všech včelstev v týdenních intervalech přirozený spad roztočů a při nálezů více než tří roztočů v průměru na 1 včelstvo léčí včelstva přípravky uvedenými v bodě 2 tohoto článku.
- 4) Ekologický chovatel každoročně obmění nejméně jednu třetinu používaných plástů a prokáže, že v okolí dohledává a odstraňuje včelstva divoce žijící.
- 5) Chemické přípravky k ošetření včelstev lze použít na základě nařízení Krajské veterinární správy. Ta jejich použití může nařídit pouze při zvýšeném výskytu roztočů (např. Gabon PA92). Včelstva takto léčená se z produkce biomedu vyloučí.

čl. 6

Zvláštní opatření

Chovateli, který u svých včelstev nezajistí nařízená ošetření a vyšetření na varroázu, nebo která budou přesunuta bez souhlasu KVSP, nařídí KVSP v souladu s § 13, § 49 odst. 1 písm. c), d), § 54 a § 67 odst. 5 veterinárního zákona zvláštní ochranná a zdolávací opatření spočívající zejména v:

- a) odběru vzorku měli k vyšetření těchto včelstev na varroázu na náklady chovatele,
- b) při pozitivním výsledku rozhodne KVS pro Plzeňský kraj buď o provedení léčby na náklady chovatele, pokud to roční období dovoluje, nebo nařídí utracení včelstev jako zdroje nebezpečné nákazy bez náhrady.

čl. 7

Poučení o naze

Varroáza je nebezpečné parazitární onemocnění včel a včelího plodu, které vyvolává roztoč Varroa destructor. Roztoč napadá včelí plod, nejčastěji trubčí, na kterém se rozmnožuje a dospělé včely. Roztoč může být přenašečem virových, bakteriálních a plísňových onemocnění včel a včelího plodu. Pokud není včelstvo včas léčeno účinnými přípravky, dochází k jeho úhynu. Nákaza se šíří především nakaženými trubci, včelami a roji. Významnou roli v šíření nákazy hraje

nedisciplinovanost některých chovatelů včel. Diagnóza se stanoví klinickým vyšetřením, zejména zavíčkovaného trubčího plodu a laboratorním vyšetřením spadu-měli.

čl. 8
Sankce

- 1) Kontrolu dodržování povinností stanovených tímto nařízením budou provádět ve smyslu § 52 odst. 1 písm. a) veterinárního zákona orgány veterinární správy příslušné podle § 47 odst. 1 písm. b) a § 49 odst. 1 písm. c), d), g) a v) citovaného zákona.
- 2) Porušení povinností stanovených tímto nařízením fyzickými osobami, kteří nejsou podnikatelé, bude postihováno jako přestupek podle § 71 odst. 1 písm. j) veterinárního zákona.
- 3) Porušení povinností stanovených tímto nařízením právníckými osobami nebo podnikajícími fyzickými osobami, bude postihováno jako správní delikt podle § 72 odst. 1 písm. m) veterinárního zákona.

čl. 9
Přechodná a závěrečná ustanovení

- 1) Platnost případných dalších mimořádných veterinárních opatření nařízených Krajskou veterinární správou pro Plzeňský kraj k ochraně chovů včel v souvislosti s výskytem nebezpečné nákazy – moru včelího plodu, není tímto nařízením dotčena.
- 2) Nařízená mimořádná veterinární opatření budou zrušena nejdříve po jejich úplném zavedení, a pokud nákazová situace v chovech včel bude příznivá. Se zřetelem na průběh nákazy, její šíření a v souladu s poznatky veterinární vědy a s požadavky veterinární legislativy mohou být některá z nich změněna nebo ukončena dříve.
- 3) Náhrada nákladů a ztrát vzniklých v souvislosti s nebezpečnými nákazami se řeší dle veterinárního zákona.

Rozdělovník:

Krajský úřad Plzeňského kraje, odbor životního prostředí
Městské a obecní úřady Plzeňského kraje
Český svaz včelařů, okresní výbor: Domažlice, Klatovy, Plzeň-jih, Plzeň-město, Plzeň-sever, Rokycany, Tachov
Agentury pro zemědělství a venkov v Plzeňském kraji
Krajská agentura pro zemědělství a venkov Plzeň
SVS-ČR, odd. pro řešení krizových situací, Brno
Komora veterinárních lékařů

Vyvěšeno na úřední desce dne:.....

Sejmuto z úřední desky dne:

čl. 10

Účinnost nařízení

- 1) Toto nařízení nabývá platnosti a účinnosti dnem jeho vyhlášení, jímž je první den jeho vyvěšení na úřední desce Krajského úřadu Plzeňského kraje.
- 2) Nabytím účinnosti tohoto nařízení se ruší Nařízení č. 3/2008 Krajské veterinární správy pro Plzeňský kraj č.j.: KVSP/VET/639/2008 ze dne 17.03.2008.

V Plzni dne 25.03.2009.

MVDr. Richard Bílý v.r.
ředitel KVS pro Plzeňský kraj